

KÖZTÉRFEJLESZTÉSEK HATÁSAI NÉHÁNY ÉV TÁVLATÁBÓL – A BUDAPESTI MÁTYÁS TÉR*

EFFECTS OF PUBLIC SPACE DEVELOPMENTS FROM A FEW YEARS LATER – THE MÁTYÁS SQUARE OF BUDAPEST

VEDRÉDI KATALIN PhD-hallgató

Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar,
Földtudományok Doktori Iskola

Abstract

The development of Mátyás square of Budapest is unique out of the several other Hungarian public space developments that were implemented in the last few years. Its exceptionality comes from the alternative approach that was used by the designers, planners, developers and other place making agents. The local community was taken into consideration like the most important experts of the neighborhood and the square. Accordingly, the developers were thinking, planning and creating in conjunction with the local people all along the development process of the square. This place of the VIII. district was in heavily run-down condition and the fact made it more difficult that communities from different cultural and social background live here close to each other. The main goal of the research is to reveal how the highlighted priority – the social integration – came true. The paper seeks to discuss the question of how a community-building activity and the renewed neighborhood can moderate the local social problems that has been lasting for long years. I made interviews with the local people and experts who participated the development and I did participant observations to reveal the local processes.

1. Bevezetés

A „közterek” témakör iránti érdeklődés az elmúlt közel harminc évben észrevehetően megnőtt. Ennek egyik oka, hogy a várospolitikára ható neoliberális ideológiák fontos kihívás elé állították a közjavakkal kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó kutatókat. A városfejlesztési intézkedéseket főként a magán szféra szerepe határozza meg, melynek érdeke a befektetés megtérülése és a profit maximalizálása. A közterek közül azok fejlesztése került előtérbe, melyek azonnali politikai vagy gazdasági hasznot ígértek, így ezek már egy ellenőrzöttebb, szabályozottabb formában is működtek a fejlesztést követően.¹ A közterek privatizációjának problematikája Magyarországon is megjelent, melyet a városfejlesztéssel foglalkozó szakemberek is felismertek. Mivel a társadalmi igény a hozzáférhető és jól használható közterekre nem csökkent, a privatizációs folyamat ellensúlyozására számos projekt keretében előtérbe kerültek olyan közterfejlesztési metódusok, melyek a nagyvá-

* A kutatás az Európai Unió és Magyarország támogatásával a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú „Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése országos program” című kiemelt projekt keretei között valósult meg.

rosokban minél befogadóbb, nyitottabb és minél erősebb közösségi szellemű tereket eredményeznek. Az elmúlt években Magyarországon megvalósult köztérfejlesztések közül a budapesti Mátyás tér fejlesztése ebből a szempontból egyedülállónak számít. Kivételessége abból az alternatív megközelítésből származik, melyet a fejlesztésben a szakemberek használtak. A tér megújítása a helyi közösségre úgy tekintett, mint a környék és a tér szakértőire. Ennek megfelelően a 2008-ban átadott tér fejlesztése során végig a helyiekkel együtt gondolkodtak, terveztek, alkottak. A VIII. kerületi tér súlyosan leromlott állapotban volt, emellett a környék helyzetét nehezíti, hogy különféle kultúrájú és szociális háttérű közösségek élnek szorosan egymás szomszédságában. A kutatás célja feltárni, hogy mennyire valósult meg a fejlesztés kiemelt prioritása, a szociális integráció. Emellett választ keresek arra, hogy mennyiben tudja egy több éves közösségépítő tevékenység, majd ezt követően a megújított környezet enyhíteni a már hosszú évtizedek óta meglévő helyi társadalmi problémákat. Az előzetesen megfogalmazott kutatási terv módszereitől némileg eltérni kényszerültem a kutatás során felmerült nehézségek miatt. Az említett kutatási nehézségekre az eredményeket bemutató fejezetben térek ki.

2. Közterek és fejlesztésük: a befogadó köztér

A közterek hosszú idő óta a városok legalapvetőbb építőelemei. A demokratikus társadalmakban fontos ideológiai szereppel bírnak, e mellett politikai és társadalmi funkcióik is jelentősek.² A városok kisebb-nagyobb terei azért is fontosak, mert egyediséget tudnak kölcsönözni a környéküknek és helyszínt biztosíthatnak a közösségi életnek, a nyilvánosságnak. A modern városokban egyre nagyobb az igény az étellel teli helyszínekre, melynek egyik oka, hogy a jól működő közterek beépülnek a lakosság identitásába és erősítik a közösségi érzést.³ Az ilyen köztereknek azonban előfeltétele, hogy az befogadó és hozzáférhető legyen. Ha abból az elgondolásból indulunk ki, hogy a városok magánterekből és közterekből épülnek fel, azaz kirekesztő és befogadó terekből, akkor a két fogalom között dichotómikus kapcsolatot írhatunk le. Ez a tagolódás azonban túlzottan a fogalompár ketősségére helyezi a hangsúlyt, pedig a gyakorlatban a közterek „befogadósága” egy folytonos kapcsolat, melynek számtalan fokát le lehet írni.

A közterek rendelkezhetnek fizikai hozzáféréssel, társadalmi hozzáféréssel, a tevékenységekhez és párbeszédhez való hozzáféréssel és az információkhoz való hozzáféréssel.⁴ A fizikai hozzáférés a Mátyás tér esetében részben korlátozva van a tér körül lévő kerítés és a „nyitvatartási idő” miatt. A társadalmi hozzáférés sok esetben korlátozva van olyan informális és formális elemekkel, melyek azt sugallják, hogy vannak, akik szívesen látottak az adott helyen és vannak, akik nem. A térrel kapcsolatos tevékenységek és diskurzusok nyitottsága már egészen a tervezés folyamatától kiemelkedő szereppel bír egy tér fejlesztésénél, tehát a döntéshozatali fázis esetében például kritikus. Ugyanígy a tér sorsával kapcsolatos információk is elengedhetetlen, hogy eljussanak az érdekeltek felé. Utóbbi kettő a Mátyás térnél sikeresen megvalósult, az előkészítés, tervezés és megvalósítás folyamata is végig nyitott volt az érdeklődő helyi lakosság irányába. Természetesen, hogy mind a négy féle említett hozzáféréssel rendelkezzen egy köztér, az egy idilli állapotnak mondható, a gyakorlati életben szinte alig van ilyen.

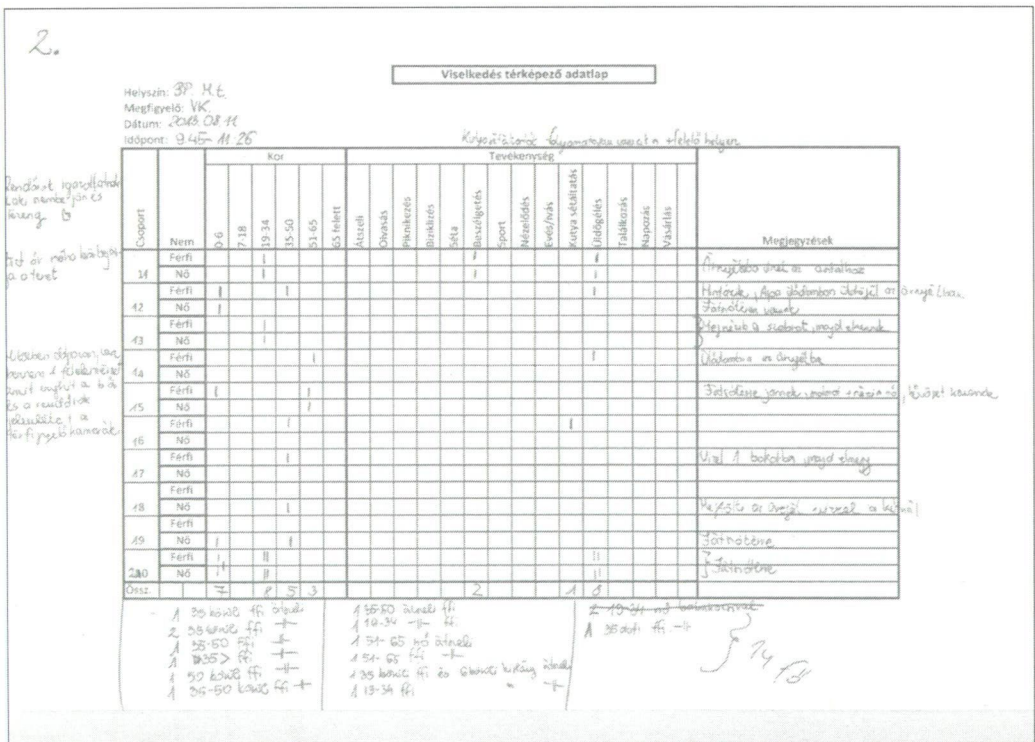
3. A kutatás során alkalmazott módszerek

A kutatás során főként kvalitatív módszereket alkalmaztam, mivel a téma szempontjából ez bizonyult a legcélravezetőbbnek. A kvalitatív módszerek rugalmasabbak, mint a kvantitatív módszerek, mert a kutatás során folyamatosan változó kontextusra érzékenyebben képesek reagálni.⁵ Ennek a rugalmasságnak köszönhetően a kutatási terv és a kutatás menete az eredményeknek megfelelően könnyebben módosítható. Emellett a módszer a köztérfejlesztésekkel és azok hatásaival kapcsolatos folyamatok mélyebb megértését teszi lehetővé.^{6,7} A közterek mibenlétének meghatározásához, a köztérfejlesztésekhez kapcsolódó elméleti háttér feltárásához a szakirodalmi előzményeket vettem alapul. A Mátyás térnek és környékének megismeréséhez a fejlesztési dokumentumokat és a fejlesztésben részt vevő szervezetek honlapjait tanulmányoztam. Emellett az interneten kulcsszavas keresést végeztem, és a Mátyás térhez kapcsolódó elektronikus írásokat és fórumokat is megvizsgáltam.

A kutatás gyakorlati részében interjúkkal illetve résztvevő megfigyeléssel szándékoztam feltárni a tér fejlesztését követő folyamatokat. Így félig strukturált interjúkat készítettem a közterek és köztérfejlesztések témakörében kompetens szakemberekkel (építészekkel, tájépítészekkel, politikusokkal, közgazdászokkal, geográfusokkal, szociológusokkal) és a Mátyás téren magukkal a térhasználókkal. Néhány szakemberrel a közterek témaköréről beszélgettünk általánosságban, azonban néhányuk a Mátyás teret is jól ismerte, így ehhez kapcsolódóan is tettem fel kérdéseket.

1. ábra. Viselkedés térképező adatlap

Figure 1. Activity mapping datasheet

Forrás: Madden, K. (2005) alapján saját szerkesztés

A kutatás fő empirikus módszere a résztvevő megfigyelés volt, melynek során 2013 nyarán előre eltervezett napokon a téren tartózkodva szándékoztam a térhasználati jellemzőket és a tér életét feltárni. A kutatás során a résztvevő megfigyelések alatt fotódokumentációt végeztem és viselkedésterképezéssel lejegyeztem, hogy miként használják az emberek a teret. Ennek keretében egy viselkedés térképező adatlapon (1. ábra) feljegyeztem a térhasználók nemét, hozzátétőleges korát és a tevékenységet, melyet a téren végeznek. Az adatlapon minden térhasználó kapott egy sorszámot, melyet a térről készült térképen bejelöltem az alapján, hogy hol történt az adott tevékenység. Így kirajzolódott, hogy a tér melyik részeit, kik és hogyan használják jellemzően. Emellett egyéb megjegyzést is írtam az adatlapra, például ha új tevékenység merült fel, vagy például véletlenszerűen meghallott párbeszédet, melyek a kutatás szempontjából relevánsak. A fenti módszer segíthet egy adott köztér problémáinak feltárásában, vagy a különféle térhasználattal kapcsolatos jellegzetességek felismerésében, mert a valóságos folyamatokat mutatkoznak meg, nem pedig a preferált magatartás minták.^{8,9,10}

4. A Mátyás tér és fejlesztése

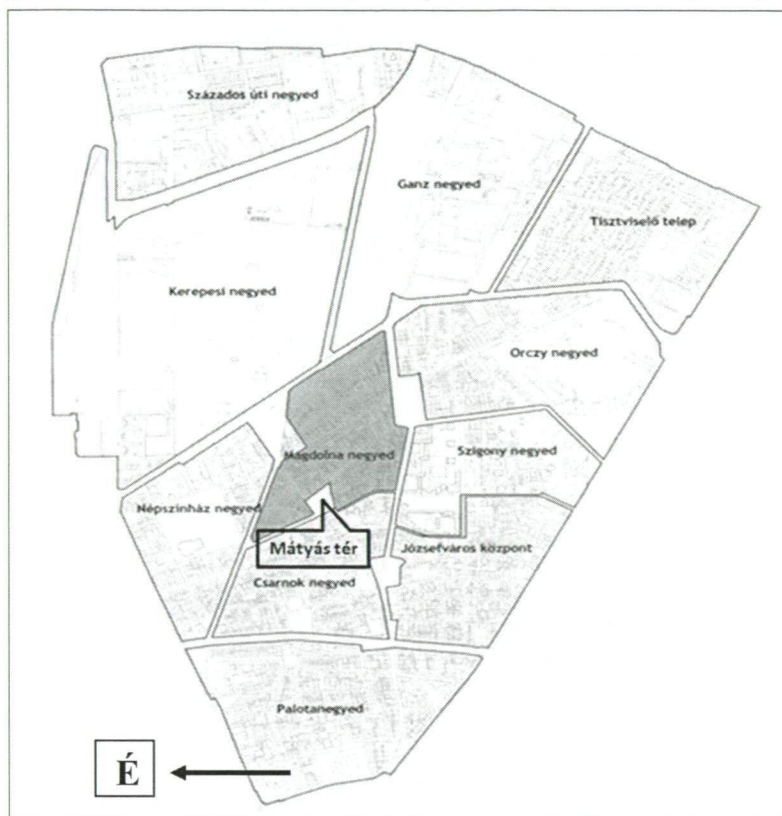
A Mátyás tér Budapest VIII. kerületében, Józsefvárosban (2. ábra), azon belül is a Magdolna negyedben található (3. ábra). A kerület teljesen beépített, sűrűn lakott, erősen leromlott építészeti, fizikai és természeti környezettel rendelkezik, melyen az elmúlt évek fejlesztései sokat javítottak. Az integrált városfejlesztési stratégiában megfogalmazottak alapján Józsefvárosban az egyik legkiemelkedőbb cél a társadalmi problémák oldása.¹¹

2. ábra. Józsefváros kerülete helyzete Budapesten
Figure 2. Location of Józsefváros district in Budapest

Forrás: <http://www.hiszi-map.hu/catalog/displayimage.php?album=81&pos=1>

3. ábra. A Magdolna negyed helyzete Józsefvárosban és a Mátyás tér
Figure 3. Location of Magdolna quarter in Józsefváros and Mátyás square

Forrás: <http://epiteszforum.hu/magdolna-negyed-szocialis-varos-rehabilitacios-program>
 térképe alapján saját szerkesztés

A kerületi fejlesztések egyik akcióterülete a Magdolna negyed, ahol a társadalmi leszakadás megállítása, a kirekesztettség csökkentése, és a sokszínű városrész kialakítása a fő célfeladatok.¹² A negyed egyik fő erőssége, hogy az ott élők gazdag kulturális hagyományokkal rendelkeznek. A Mátyás téren és tágabb környezetében jelentős arányban élnek romák, így a lakónegyedben jelentős szociális problémák jellemzőek, magas kriminalitás és halmozottan hátrányos helyzetű, etnikailag szegregálódó lakossággal találkozhatunk.^{13,14}

A Mátyás tér Józsefváros földrajzi középpontjában található. Középső-Józsefvárosnak ez a része az egyik legkorábban beépített, mely korlátozott összeköttetéssel rendelkezik a szomszédos, zöldterületekben gazdagabb övezettel. Maga a tér szorosan kapcsolódik a környező lakóövezethez, a helyi identitás szerves részét képezi. A teret 2002-ben részben felújították, de ez a fejlesztés elsősorban a tér fizikai szerkezetére irányult. A fejlesztés nem terjedt ki a tér funkcióira és a helyi problémák megoldására, így fennmaradtak olyan problémák, mint például a prostitúció.¹⁵

A Mátyás tér a Magdolna Negyed Program első ütemében, a közterület-fejlesztés első akcióterületeként újult meg mindenre kiterjedően. A tér megújítása volt az első olyan jelentős közterületfejlesztés Budapesten, amely az elejétől a végéig közösségi részvétellel zajlott le. A cél egy olyan közösségi hely kialakítása volt, mely hozzájárul a szomszédság népességmegtartó erejének növeléséhez, az életminőség javulásához.¹⁶ A beavatkozás másik fő célja

a jó minőségű és jól karbantartott zöldterület kialakítása volt, megújult közösségi funkciókkal. A projekt céljai a Magdolna negyed fejlesztési prioritásaihoz is igazodtak, hiszen a környékbeli zöldterületekkel való összeköttetés kialakítása, a kulturális értékek hangsúlyozása és az egészséges lakókörnyezet létrehozása hozzájárult a fizikai állapot leromlásának megfékezéséhez és a közbiztonságának javulásához. A tervek szerint a fejlesztések által generált változások hatására egy egységes helyi identitást szándékoztak kialakítani.¹⁷

A tervezési folyamat 2005-ben kezdődött, ekkor a szakemberek felmérték a tér előzményeit, funkcióit, a helyi lakosság igényeit és folyamatosan történtek az egyeztetések és a kommunikáció a helyiekkel. 2006-ban a tervezés folytatódott, és az előzetes elképzelések alapján három különböző tervet mutattak be a lakosságnak, majd további egyeztetéseket követően kialakult a végleges elgondolás a térről. Az év végén megkezdődtek a kivitelezési munkák, a közeli iskola tanárai, diákjai, a Budapesti Corvinus Egyetem Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszékének egyetemistái, civilek és a lakók részvételével a téren új, egyedi utcabútorok – úgynevezett ülődombok – készültek el (1. kép). Eközben kialakultak a tér új szerkezeti elemei is (2. kép). A fejlesztés 2007 végén fejeződött be, és 2008 tavaszán adták át az új teret nagy ünnepség keretében.^{18,19}

1. kép. A Mátyás téri ülődombok

Picture 1. Sitting mounds at Mátyás square

Forrás: Saját fénykép (2009)

2. kép. A megújult Mátyás tér

Picture 2. The renewed Mátyás square

Forrás: <http://www.magdolnanegyed.info.hu/rehabmatyas.php>

5. A Mátyás tér működése hét évvel a fejlesztést követően

A tér jelenlegi működését a módszertani fejezetben említett tartomelemzéssel, interjúzással és résztvevő megfigyeléssel vizsgáltam meg.

Az interneten kulcsszavas keresést végeztem a „Mátyás tér Budapest” szavakkal. A találatok között számos, a tér fejlesztésére vonatkozó elektronikus cikket találtam, illetve néhány fórumot. A fórumok mindegyike arról szól, hogy milyen a környék, érdemes-e a téren ingatlant vásárolni, illetve milyen a téren a közbiztonság. A fórumhozzászólások nagyobb része negatív véleménnyel van a térről és a környékről, azonban van néhány pozitív megítélés is, a legkifejezőbbek a következők: „A híre lassabban javul, mint maga a terület...” Van, aki úgy véli, hogy fejlődik a környék: „Én is itt lakom a közelben, a tér, meg a környéken sok ház szépen fel lettek újítva. Vannak térfigyelő kamerák, én úgy látom, hogy nagyon sokat költöttek erre a részre az utóbbi években.” A környezetet jobban ismerők tapasztalatai azt mutatják, hogy a híre megelőzi a Mátyás teret és sokan előítélet alapján formálnak véleményt: „Szerintem nem annyira gáz környék, mint ahogy sokan gondolják. Inkább a drogozókkal van a gond, nem a kisebbséggel.” „Mielőtt döntesz, azért nézz körül este sötétedés után is. Ha akkor sem zavar, és minden oké, akkor költözz.” Többen vannak, akik kifejezetten negatív véleménnyel vannak, és nem ajánlják a közelbe történő költözést: „Valóban Budapest egyik legrosszabb környéke. Csak akkor menj oda, ha nagyon olcsó lakásra vágysz a város közepén, amúgy semmiképp.” Sokan szinte életveszélyesnek ítélik meg a környéket: „Ha sokáig szeretnél élni, akkor nem mész oda.” „Azért olcsók mert menekülnek onnan akik el akarják adni.” (Utóbbi hozzászólás az ingatlanokra vonatkozik.) A kommentek közül néhány a hozzászóló félelemérzetét fejezi ki: „Azon a környéken ingyen sem kéne lakás.” „Ép elméjű ember csak kényszerből költözik a Mátyás tételre.” A fórumok 2013-as dátummal szerepelnek az interneten, így a hozzászólások frissek, 7 év telt el a fejlesztés óta, így a fő cél, mely szerint a környék helyzete javulni fog, már érezhető kellene, hogy legyen. Ennek ellenére az internetes fórumokat vizsgálva úgy tűnik, hogy a környéket régebbi ideje ismerőkben a korábbi lepusztultabb elképzelés él, és a fejlődés, javulás még nem épült be a helyiek, vagy a teret ismerők gondolkodásába.

Ezt a megállapítást a teret ismerő szakértőkkel készített interjúk is alátámasztják. Ők több alkalommal utaltak arra, hogy bár a közösség bevonásával történő fejlesztési folyamatok a nyugati gyakorlatban rendkívül sikeres eredményeket hoznak akár a tágabb környezetben is, ez nagyban függ a környék adottságaitól és a helyiek hozzáállásától.

A téren készített interjúkból kiderült, hogy az ott élők nem szívesen használják a teret, félnek, és szívesebben mennek a közelben lévő II. János Pál pápa tételre (korábban Köztársaság tér). A tér kerítéssel van körbevéve, és két oldalról nyitható kapuk találhatóak. A résztvevő megfigyelés során reggel 8 órára kimentem a tételre, mivel a teret ekkor nyitja ki az ott dolgozó biztonsági őr. A kerítést több helyen megrongálták, így az már nem tölti be korábbi funkcióját. A teret sötétedéskor bezárják, így elméletileg a nyitvatartási időn kívül a téren nem tartózkodhat senki, ennek ellenére az interjúalanyok azt mesélték, hogy sötétedés után a „drogosok” és a „prostituáltak” veszik birtokba a teret. Ilyen tekintetben a tér kettősséget mutat, hiszen bár a fejlesztést megfogalmazó célokban egy mindenki felé nyitott, közösségi helyként funkcionáló, szabadon hozzáférhető tér elképzelése jelenik meg, mégis egy szigorúan őrzött és szabályozott tér működik. A téren kihelyezett tábla (3. kép) még több tevékenységbeli korlátozást is megfogalmaz. Összességében tehát egy szigorúan szabályozott, térfigyelő kamerákkal megfigyelt, biztonsági őrrel őrzött tér működik, melyen időről időre a rendőrség is megjelenik, és igazoltatja az arra járókat.

3. kép. A térhasználat szabályozása a Mátyás téren

Picture 3. Restricting activities on Mátyás square

Forrás: saját fénykép

A téren található egy elkülönített kutyafuttató, melyet többnyire rendeltetésszerűen használnak. A tér többi részén játszótér, pihenőövezet, zöld felületek és asztalok-padok is találhatóak. Számos árnyékos hellyel rendelkezik, a nap bármely szakában. A szabályok és kontrol ellenére megfigyelésem alatt a térhasználók közül többen szemeteltek, illetve a téren „végezték el a dolgukat”. A biztonsági őr időről időre körbejár, majd visszamegy a kifejezetten erre a célra kitelepített faházba, de nem szólítja fel a szemetelőket, oda piszkítókat sem a tér elhagyására, vagy rendeltetésszerű használatára. Az egyik interjúalany szerint az őrök eleinte próbáltak rendet tartani, többen is voltak egyszerre szolgálatban, de néhány összetűzés után már nem mertek beavatkozni, azóta inkább csak formálisan van jelen az őr.

A beszélgetések alatt többször javasolták, hogy tegyem el a fényképezőgépet és az értékeimet, mert gyakori a lopás. Azt is tanácsolták, hogy ne sokáig maradjak a téren, főként sötétedés után, mert őket már többször megtámadták. Így a megfigyelés a másik két mintaterülethez képest sokkal rövidebb ideig tartott, kora-délután fejeztem be. Az ottlétem alatt rendkívül kevés ember használta a teret, inkább átmenő forgalom volt, az is a kerítésen kívül, mivel az átjárást nehezíti, hogy a kapuk közül egy, vagy kettő van nyitva. A Bauer Sándor utca felőli sarkon egy Tesco Express üzlet van, a teret átszelők közül a legtöbben bevásárolási szándékkal járnak erre. A megfigyelések idején egy-egy személy a tér körül lézengett, figyelte a történéseket, körbe-körbe járkált, majd találkozott az ismerőseivel. A környéken gyülekező emberek láthatóan jól ismerik egymást, zárt közösséget alkotnak. A néhány feljegyzett térhasználó is csak rövid ideig tartózkodott a téren, többnyire ittak a kútból, megfürödtek annál, vagy találkoztak valakivel. Néhány kisgyermekes család is érkezik, de mielőtt a játszótérre érnének, az egyik férfi javaslatára a közeli „Köztársaság térre” mennek át. Egy másik kisgyermekes családapuka kérdésekre azt a választ adta, hogy nem merik a gyerekeket a játszótérre engedni, mert a homokozó tele van kutyapiszokkal, cigaretta csikkel és drogos tükkel. Elmondása szerint a tér átadását követően néhány évig nagyon ügyeltek a tisztaságra és a rendre, majd szép lassan olyan közösségek kezdek dominálni, akikkel a biztonsági őrök sem mertek vitába keveredni.

A megkérdezettek határozottan emlékeztek a lakossági egyeztetésre a fejlesztést megelőzően, részt is vettek abban. A jó közösségi tér szerintük biztonságos és sokféle korosz-

tály megtalálja benne a helyét, valamint sokféle tevékenységnek biztosít helyet és lehetőséget. Ha valamit változtathatnának a tér jelenlegi helyzetén, akkor az az emberek hozzáállása lenne, akik véleményük szerint tönkreteszik azt.

A téren 2009-ben már végeztem egy kisebb kutatást, ekkor a fejlesztés még frissnek számított.²⁰ A tér sokkal rendezettebb, tisztább és élettel teli volt, láthatóan sokféle közösség használta. Az akkori felmérés alapján meg lehetett állapítani, hogy a várt célok megvalósultak, így a mostani kutatás előtt is ezzel a megközelítéssel kezdtem a vizsgálatot. Azonban megállapítottam, hogy öt évvel később a helyiek közül leginkább a romák használják a teret, a fizikai állapota és a közbiztonság is romlott. A szakemberek maguk sem tartják kimondottan jónak a teret, és úgy vélik, nem lehet általánosan megállapítani, hogy a helyiekkel közösen történő fejlesztések eredményesebbek lesznek, mint az egyoldalú folyamatok, mivel a későbbi működés ennél sokkal összetettebb tényezőkön múlik.

A Mátyás tér különlegesnek számít, mert ez volt az egyik első olyan közösségi tér, amely fejlesztése partícipatív megközelítéssel történt. Maga a tér és a negyed is jó adottságokkal rendelkezik, hiszen például sokféle kultúra találkozik itt, a Mátyás tér Józsefváros egyedi és értékes eleme, amely nagyban hozzájárul a környék arculatához.²¹

6. Összefoglaló

A Mátyás tér fejlesztése előtt megfogalmazott célok közül az egyik legfontosabb az volt, hogy egy minél nyitottabb és vonzóbb tér valósuljon meg, ami sokféle embert vonz. Ez részben így volt, hiszen a fejlesztés folyamata rendkívül nyitott volt mindenki felé, ebből a szempontból a tér fejlesztése egyedinek mondható. A hozzáférés, a tevékenységek korlátozása azonban nagyban szabályozza a térhasználatot.

A kutatás egyik célja az volt, hogy feltárjam, mennyire valósult meg a fejlesztés kiemelt prioritása, a szociális integráció. Ahogyan arra az előző fejezetben is utaltam, az átadást követő néhány évben a tér többféle embert vonzott, mint most. Mostanra főként roma férfiak használják a teret, illetve sok a hajléktalan és a prostituált. Emellett persze egy-egy kisgyermekes család, vagy nyugdíjas is előfordul, de ők inkább csak átszelik a teret, vagy nagyon rövid ideig használják. A nem roma családok átszoktak a környékbeli közterekre.

A fejlesztés egyrésztől példaértékű Magyarországon, mert kevés ilyen folyamatot sikerült végigvinni. Többnyire csak részben volt lehetősége a lakosságnak a vélemény nyilvánítására, ezek közül is sokszor csak formaságból. A kutatás eddigi eredményei arra engednek következtetni, hogy bár a komolyabb közösségépítő tevékenység, és az ilyen módon megújult környezet csillapítja a környék és a szomszédság problémáit, de hosszú távon csak a szélesebb kontextusban megvalósuló hosszú távú intézkedések lehetnek eredményesek. A Magdolna Negyed Program részeként a Mátyás tér fejlesztése beleillik a tágabb kontextusba, és érdemesnek tartom egy hosszabb távú vizsgálattal felmérni, hogy a program mennyire képes enyhíteni a már hosszú évtizedek óta meglévő helyi társadalmi problémákat.

JEGYZETEK

1. Madanipour, Ali (2010): Whose public space? International case studies in urban design and development. Routledge. New York. 1–15. old.
2. Mitchell, Don (1995): The End of Public Space? People's Park, Definitions of the Public, and Democracy. In: Annals of the Association of American Geographers, 85. 108–133. old.

3. Egedy Tamás (2007): A történelmi belvárosok rehabilitációja vidéki nagyvárosainkban – Szeged és Győr. In: Enyedi György (szerk.): A történelmi városközpontok átalakulásának társadalmi hatásai – Magyarország az ezredfordulón, Stratégiai Tanulmányok a Magyar Tudományos Akadémián – Műhelytanulmányok. MTA Társadalomkutató Központ. Budapest. 261–292. old.
4. Akkar, Muge Z. (2004): New-generation public spaces – How ‘inclusive’ are they?. „Open Space: People Space Conference”.
5. Mason, Jennifer (2005): A kvalitatív kutatás. Józseveg Műhely Kiadó. Budapest, 14–16. old.
6. Steinar, Kvale (2005): Az interjú – Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba. Józseveg Műhely kiadó. Budapest, pp. 79–80.
7. Babbie, Earl (2001): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi kiadó. Budapest, pp. 206–207., 276–277., 344–345.
8. Letenyi László (2006): Településkutatás. L’Harmattan Kiadó. Budapest, 64–67 old., 95. old.
9. Madden, Kathleen (2005): How to turn a place around? A Handbook For Creating Successful Public Spaces. Project for Public Spaces Inc., New York.
10. Majoros Pál (2010): A kutatómódszertan alapjai: tanácsok, tippek, trükkök: nem csak szakdolgozat-íróknak. Perfekt Kiadó. Budapest. 105. old.
11. Budapest Főváros Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2000.
12. Budapest Főváros Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2000.
13. Budapest–Józsefváros Integrált Városfejlesztési Stratégia – 2. kötet 2008.
14. Egedy Tamás (2008): A Mátyás tér felújításának várható hatásai a helyi társadalomra és az életminőségre. In: Alföldi György–Kovács Zoltán (szerk.): Városi zöld könyv – kulcs a fenntartható városhoz. Építésügyi Tájékoztatási Központ Kft. Budapest.
15. http://www.greenkeys-project.net/hu/pilot_projects/Budapest.html?newLanguage=hu
16. Budapest–Józsefváros Integrált Városfejlesztési Stratégia – 3. kötet 2008
17. http://www.greenkeys-project.net/hu/pilot_projects/Budapest.html?newLanguage=hu
18. Madden, Kathleen (2005): How to turn a place around? A Handbook For Creating Successful Public Spaces. Project for Public Spaces Inc., New York
19. Agnieszka Górinak et al. (2008): Greenkeys@YourCity – A Guide For Urban Green Quality. GreenKeys Project Team.
20. Vedrédi Katalin (2009): A közterek funkcióinak és fejlesztési adottságainak vizsgálata budapesti esettanulmányok példáján. szakdolgozat
21. Faurest, Kristin (2010): Tíz tér. Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatala. Budapest.

Felhasznált irodalom

- Agnieszka Górinak et al. (2008): Greenkeys@YourCity – A Guide For Urban Green Quality. GreenKeys Project Team.
- Akkar, Muge Z. (2004): New-generation public spaces – How ‘inclusive’ are they? „Open Space: People Space Conference”.
- Babbie, Earl (2001): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi kiadó. Budapest, pp. 206–207., 276–277., 344–345.
- Egedy Tamás (2007): A történelmi belvárosok rehabilitációja vidéki nagyvárosainkban – Szeged és Győr. In: Enyedi György (szerk.): A történelmi városközpontok átalakulásának társadalmi hatásai – Magyarország az ezredfordulón, Stratégiai Tanulmányok a Magyar Tudományos Akadémián – Műhelytanulmányok. MTA Társadalomkutató Központ. Budapest. 261–292. old.
- Egedy Tamás (2008): A Mátyás tér felújításának várható hatásai a helyi társadalomra és az életminőségre. In: Alföldi György–Kovács Zoltán (szerk.): Városi zöld könyv – kulcs a fenntartható városhoz. Építésügyi Tájékoztatási Központ Kft. Budapest.
- Faurest, Kristin (2010): Tíz tér. Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatala. Budapest.

- Letenyei László (2006): Településkutatás. L'Harmattan Kiadó. Budapest, 64–67 old., 95. old.
- Madanipour, Ali (2010): Whose public space? International case studies in urban design and development. Routledge. New York. 1–15. old.
- Madden, Kathleen (2005): How to turn a place around? A Handbook For Creating Successful Public Spaces. Project for Public Spaces Inc., New York.
- Majoros Pál (2010): A kutatómódszertan alapjai: tanácsok, tippek, trükkök: nem csak szakdolgozat-íróknak. Perfekt Kiadó. Budapest. 105. old.
- Mason, Jennifer (2005): A kvalitatív kutatás. József Műhely Kiadó. Budapest, 14–16. old.
- Mitchell, Don (1995): The End of Public Space? People's Park, Definitions of the Public, and Democracy. In: Annals of the Association of American Geographers, 85. 108–133. old.
- Steinar, Kvale (2005): Az interjú – Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba. József Műhely kiadó. Budapest, pp. 79–80.
- Vedrédi Katalin (2009): A közterek funkcióinak és fejlesztési adottságainak vizsgálata budapesti esettanulmányok példáján. szakdolgozat.
- Budapest Főváros Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2000.
- Budapest–Józsefváros Integrált Városfejlesztési Stratégia – 2. kötet 2008.
- Budapest–Józsefváros Integrált Városfejlesztési Stratégia – 3. kötet 2008.
- http://www.greenkeys-project.net/hu/pilot_projects/Budapest.html?newLanguage=hu